

K tisíciletému výročí města Žatce v roce 2004

Projev v Kulturním domě „Moskva“ v Žatci před českými a německými hosty

HERBERT VOITL (†)

Stojím zde před vámi jako zástupce (předseda) Kulturního spolku Saaz e. V., který sídlí v Rothu u Norimberka a již čtyři roky spolupracuje s místním českým spolkem „Sdružením rodáků a přátel města Žatce“ (SRPMŽ). S tímto spolkem jsme domluvili dlouhodobou partnerskou spolupráci pod názvem „Žatecká cesta“¹. Naši nejmladší akcí tohoto projektu byly včerejší přednášky a rozhovory o dějinách města Žatce (tři z německé a tři z české strany, vše v obou jazycích²). Žádost na finanční prostředky jsme

vyvládněni a vyhnáni z domova. Žijí převážně v Německu, částečně také v Rakousku a jiných zemích. Žije jich dnes ještě několik tisíc, ale jenom ti, kteří jsou minimálně ve stáří 65 let mohou mít osobní, emocionální vzpomínky na svoji starou domovinu. To vysvětluje relativně menší počet členů naší delegace, z důvodu stáří, zdraví a způsobilosti k cestování. U těch mladších, kteří se sice částečně o svůj rodný domov zajímají, ale jako takový ho už neprožili, je motiv přijet na takovou slavnost samozřejmě malý.

Při rozhodování přijet k miléniu do Žatce měli mnozí z nás smíšené pocity. Také s přihlédnutím k tomu, že v posledních měsících došlo ve vysoké politice k obrátům, které nás dost zklamaly. Ale, a to jsme byli s našimi partnery ze SRPMŽ již dlouho ve shodě, že tato „velká“ témata nepatří na lokální rovinu, na které my naši spolupráci rozvíjíme. U těchto „velkých“ témat bude asi potřeba na obou stranách čas, než mezinárodní soudy řeknou své poslední slovo. Předně ale bychom měli, to je u nás převládající názor, pracovat s pevnou vůlí na tvoření mírumiluvného společenství obou národů. Tato vůle tvoří základ naší – společně se SRPMŽ – práce na upevnění mezilidských vztahů v našem společném rodném městě, v práci, na které se již rok také aktivně podílí nově založený spolek „Förderverein Saaz“³ v Německu.

Před rozhodnutím cestovat na oslavy žateckého milénia mnohý z nás cítil malou úzkost. Při, pro nás těžko odmitající myšlence: Jaké to slavnosti máme být vlastně přítomni, u které jsme pouze diváky a nemůžeme být aktéři? Staví se otázka: Kdo blahopřeje k tomuto výročí, komu a za co? Zapomeneme-li tyto dlouhotrvající myšlenky a pocity, tak si myslím, že jádro naší radosti na této miléniové slavnosti je: Díky Bohu za to, že nechal naše krásné město tak brzo vzniknout, tak dlouho žít a přežít!

Přes naše obavy jsme měli ještě jeden důležitý důvod, aby naše delegace vyhnáných rozených Žatečanů přijela - doložit zde svoji existenci! Tato velká událost je pro nás totiž možná poslední možností ukázat, že vůbec jsme. Mládeži a mladší generaci dnešních Žatečanů, kteří ve škole o německé minulosti, vyhnání a vraždách v Postoloprtech, ještě před krátkou dobou nic neslyšeli nebo jen falešně. Československá politika směřující k utajování a zamlčování od roku 1945, samozřejmě zesílená od roku 1948, měla za cíl německý podíl na dějinách Žatce z mysli – nejen českého národa – úplně vymazat. Této, ještě roku 1990 a v následujících letech neustávající tendenci,

Prof. Herbert Voithl při projevu v žateckém Kulturním domě Moskva při příležitosti oslav milénia města 12. září 2004 (archiv Nadační spolek Žatec)

podali podle našich stanov u Česko-německého fondu budoucnosti společně se Sdružením rodáků a přátel města Žatce. Pan Mgr. Petr Šimáček, předseda SRPMŽ, vynaložil nemálo snahy ve své činnosti jako místní organizátor v Praze. Za to, i za komplikovanou, ale povedenou organizaci dnešního dne v Žatci, bych chtěl jemu též jménem zde přítomných německých Žatečanů a Žatečanek, vše poděkovat.

Tito, zde přítomní, jsou zástupci lidí s německým mateřským jazykem, kteří se v Žatci a obcích tehdejšího okresu Žatec narodili, zde bydleli, žili a tvořili převážnou většinu. Ta činila okolo 80 %. Potom, pokud přežili žateckou a postoloprtskou anarchii v roce 1945, byli převážně

hodláme mírumilovně protiřečit a nápravně působit, považujeme to za náš nejnaléhavější úkol. Protože nemůžeme jen nečinně přihlížet, že po našem vyhnání z domova bychom byli ještě vyhnáni i z dějin. V tom nás podporuje náš partner SRPMŽ od začátku; před dvěma lety, když nám umožnili položení věnců v postoloprtské bažantnici, a když jsme při následné tiskové konferenci dosáhli první větší průlom v informovanosti. Od té doby, po skoro šedesáti letech, se tato nedůstojná zed' mlčení v médiích stále více a více drobí.

Jednou, v tomto smyslu radostnou, událostí v roce tohoto milénia, je vydání objemné, 500 stránek silné knihy s titulem „Žatec, zobrazení dějin města Žatce. Dostal jsem ji do ruky před několika dny a nemohl jsem ji ještě celou a důkladně přečíst, ale mohu – s výhradou jednot-

livostí – již nyní říci, že tímto byl učiněn nečekaný velký a počestný krok v nám doufaném směru. Je to pokus ze zvyklých polopravd, schovávání, přes dobu od první světové války dodnes, učinit plnou pravdu. Zde se vnucuje mnohocitované slovo T. G. Masaryka: Pravda (pozvolna) vítězí, i když teprve na papíře, u - asi ještě mladých historiků. Tato kniha si zaslouží rychlý překlad do němčiny, protože je – nejen pro žatecké Němce hodná ke čtení, ale také k dalšímu narovnávání poměrů.

S touto potěšitelnou poznámkou končím a přeji všem, aby tento pro Žatec velký den zakončili nezatíženou radostí, a aby došli blíže k cílům naší „Žatecké cesty“, tak, jako to trefně formuloval zesnulý Jaroslav Venclík ve svém německém projevu v Rothu v roce 2001: „Důstojné vyrovnání“.

POZNÁMKY

1. Obsah projektu „Žatecká cesta“ viz s. 166.
2. Pro konferenci „Žateckých rozhovorů“ nebyl v Žatci dostupný sál. Proto se konala konference 10. září 2005 ve Valdštejnském paláci v budově Senátu Parlamentu České republiky v Praze se simultánními překlady za účasti mnoha návštěvníků. Tématem bylo tisícileté spolu soužití Čechů a Němců po politické a kulturní stránce. Předseda Senátu Petr Pithart, jako hostitel, měl úvodní slovo.
3. Förderverein der Stadt Saaz/ Žatec e. V. (Nadační spolek) byl založen v roce 2003, jako partnerský spolek SRPMŽ.

Prof. H. Voithl před kapucínským klášteřem v Žatci s děkanem Josefem Šimonem z Kryr (1923-2011), který sloužil v Žatci bohoslužbu v německém jazyce (archiv Nadační spolek Žatec)